

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Yüz otuz altıncı içtima

22 . I . 1337 Cumartesi

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Zaptı sabık hülâsası	344	mülkiyesi hakkında teklifi kanunileri (2/211)	345
2. — Âzayi kıram muamelâtı	344	4. — Malatya Mebusu Feyzi Efendinin, Malatya'daki mensucat ve kereste fabrikalarına muavenet edilmesi hakkındaki teklifi kanunisi (2/212)	345
1. — Karesi Mebusu Hasan Basri Beyin, Maarif kadrolarını tesbit eden encümenen istifanamesi	344,345	4. — Tezkereler	348
2. — Hilmi Beyin İktisat Encümeninden istifası	345	1. — Şûrayı Devlet makamına kaim olacak heyet hakkındaki kanun lâyihasının süratle müzakere edilmesine dair Büyük Millet Meclisi Riyasetinden mevruz tezkere	348
3. — Maarif kadrolarını tesbit eden encümene İstanbul Mebusu Salâhaddin Beyin, İktisat Encümenine Adana Mebusu Zekâi Beyin intihapları	345	5. — Takrirler	345
3. — Teklifler	344,345	1. — Ertuğrul Mebusu Mustafa Kemal Beyin, harekâtı ahirede düşmanın ika eylediği mezalimin tetkiki için Meclisten bir heyet izamına dair takriri	345,348
1. — Ergani Mebusu Rüşü Beyin, Palo kazasının liva haline ifrağına dair teklifi kanunisi (2/209)	344	6. — Muhtelif evrak	345
2. — İzmit Mebusu Sırrı Beyin, Sülüsanı müddeti cezaiyelerini ikmal etmiş olanların leyalii mübareke hürmetine affedilmelerine dair teklifi kanunisi (2/210)	344	1. — İnönü müzafferiyeti münasebetiyle muhtelif mahallerden mevruz tebrik telgrafları	345
3. — Yozgad Mebusu Rıza ve Bahri Beylerin, Akdağmadeni kazası teşkilâtı			

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 1,15 sonra

REİS — İkinci Reis Vekili Hasan Fehmi Beyefendi

KATİP : Feyyaz Âli (Yozgad)

REİS — Meclis küşat edildi. Zaptı sabık hulâsası okunacak. (Okundu)

1. — ZAPTI SABIK HULÂSASI

Birinci celse

Hasan Fehmi Beyefendinin tahtı riyasetlerinde saat 1,30 da bilinikat zaptı sabık hulâsası aynen kabul olundu. Gazete havadislerine müteallik telgraflardan rubu ücret ahzedilmesine dair Heyeti Vekileden mevрут lâyhâi kanuniye Maarif ve Muvazenei Maliye Encümenlerine, Seferberlik ve Cephe Zammı Kanununun 7 nei maddesinin lüzumu tefsirine dair Müdafaai Milliye Vekâleti tezkeresi Müdafaai Milliye ve Muvazenei Maliye Encümenlerine havale olundu. Şeyhülislâmı esbak Hayri Efendi Hazretleriyle muhtelif mahallerden mevрут tebrik telgraflarına cevap yazılması tensip edildi. İktisat Encümeninin ikmaline dair takdir tebliğ ve intihap ıcrası kararır oldu. Azadan yedi zatm mezuniyetine müteallik Divan kararı kabul olunarak Encümeni Mahsus mazbatasının müzakeresine geçilip encümenden gelen beşinci ve dördüncü maddeler nazarı dikkate alınan takrirler mucibince tadil edilmek üzere tekrar encümene iade ve yedinci madde tayyolunarak teneffüs için celse tatil edildi.

İkinci celse

Hasan Fehmi Beyefendinin tahtı riyasetlerinde saat dördü yirmi geçede bilinikat Bolu Mebusu Fuat Beyin teklifi veçhile İnönü meydan muharebesinin cereyanı esnasında ibrazı muavenet ve fedakâri eyleyen Eskişehir ahali-sine Meclis namına beyanı teşekkür edilmesi tasvip ve Yozgad Mebusu Rıza ve Bahri Beylerin bir jandarma kumandanı hakkındaki şikâyetnameleri tahkikat neticesi Meclise bildirilmek şartıyla Dahiliye Vekâletine havale ve Ertuğrul Mebusu Ahmet Beyin müstafi addolunmasına dair Divanı Riyaset kararı kabul olundu. Bilâhare encümenden gelen Encümeni Mahsus mazbatasının 7 nei, 8 nei, 9 neu ve 5 nei maddeleriyle madde münferide tadilen kabul ve işbu kanunun heyeti umumiyesi reye vazedilerek azım bir ekseriyetle kabul olundu. Sivas Mebusu Emir Paşanın takriri üzerine şaki Etem

ile ahvali harbiye hakkında Müdafaai Milliye Vekili Fevzi ve Reis Paşalar Hazaratı tarafından malûmat ita olundu. Badehu Adliye Vekâleti teşkilâtı hakkında Samsun Mebusu Nafiz ve Adliye Vekili Celâlettin Arif Beyefendiler tarafından beyanatta bulunulduysa da Mecliste ekseriyet kalmadığından devamı müzakereye imkân görülememiş ve cumartesi günü bütçe sair mevada tercihan müzakere edilmek üzere içtima olunacağı tarafı Riyasetten bittebliğ saat 5,5 de celseye nihayet verilmiştir.

Reis Vekili	Kâtip	Kâtip
Hasan Fehmi	Fayyaz Âli	Ata

REİS — Zaptı sabık hakkında mütalâa varmı? (Kabul sesleri). Zaptı sabık aynen kabul edildi.

MUSTAFA SABRİ Ef. (Siird) — Bendenizin Müdafaai Milliye Vekâletinden bir sual takririm vardır. Hattâ bendeniz mealini bile unuttum. Aradan zaman geçti. Henüz cevap vermemişlerdir. Paşa Hazretlerini çağırınız cevabını versin.

3. — TEKLİFLER

1. — *Ergani Mebusu Rüştü Beyin, Palo kazasının liva haline ifrağına dair teklifi kanunisi (2/209)*

REİS — Palo kazasının livaya tahviline dair Ergani Mebusu Rüştü Beyle rüfekasının teklifi kanunisi: Lâyiha Encümenine havale ediyoruz.

2. — *İzmit Mebusu Sırrı Beyin, sülüsani müddeti cezaiyelerini ikmal etmiş olanların leyalii mübareke hürmetine affedilmelerine dair teklifi kanunisi (2/210)*

REİS — Sülüsani müddeti cezaiyesini ikmal etmiş mücriminin aflarına dair İzmit Mebusu Sırrı Beyin teklifi kanunisi: Lâyiha Encümenine havale ediyoruz.

2. — AZAYI KIRAM MUAMELÂTI

1. — *Karesi Mebusu Hasan Basri Beyin, Maarif kadrolarını tesbit eden encümenden istifanamesi*

REİS — Basri Beyin Maarif Kadro Encümeninden istifa ettiğine dair bir tavriri var. Yalnız istifasından bahsediyor, esbap dermeyen etmiyor. Kendileri Mecliste hazır dırlar. Rica ederiz ki, vazife hitama ermektedir. Vazifelerine devam etsinler. Maarif kadroları da ikmal edilmiş bulunsun. (Muvafık sesleri).

HASAN BASRİ B. (Karesi) — Bendeniz mâzeretimden bahsile arzı keyfiyet ettim. Devam edemeyeceğim, Mecliste vazifemi ifa ederim. (Kürşüye işitmedik sesleri).

REİS — Efendim, o halde mâzeretinden nâsi devam edemeyeceklerini beyan buyuruyorlar. Mecliste vazifemi ifa ederim diyorlar. Basri Bey arkadaşımızın yerine diğer bir arkadaşı intihap etmek lâzımgeliyor.

2. — *Hilmi Beyin İktisat Encümeninden istifası.*

REİS — İktisat Encümeninden de bir arkadaşın, Hilmi Beyin mâzeretine binaen devam etmediğini diğer rüfeka bir tavrile beyan ediyorlar. Rüfekadan diğer münasibini İktisat Encümenine tâyin edelim.

FEYZİ Ef. (Malatya) — Efendim, uzun boylu vakit geçmemek üzere bir (kura) çekerseniz, mesele biter.

3. — *Maarif kadrolarını tesbit eden Encümen İstanbul Mebusu Salâhaddin Beyin, İktisat Encümenine, Adana Mebusu Zekâi Beyin intihapları*

SALİH Ef. (Erzurum) — Efendim, Maarif müdiriyetinde bulunmuş Meclisimizde bir zat vardır. Maarif Vekâletinden de bu yolda bir şey vardır. Binaenaleyh Basri Beyin yerine Üsküdar Mebusu Salâhaddin Beyi Maarif Kadro Encümenine, İktisat Encümenine de Zekâi Beyi rüfekanın intihap eylemelerini teklif ediyorum efendim.

REİS — Efendim, evvelce yaptığımız veçhile tensib buyurursanız rüfeka tarafından vâki olan teklifi reyî âlinize arz ederim. Salâhaddin Beyi Maarif Kadro Encümenine tensib buyuranlar lütfen ellerini kaldırsın. Kabul olundu. Zekâi Beyi İktisat Kadro Encümenine kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul olundu efendim.

6. — MUHTELİF EVRAK

1. — *İnönü Muzafferiyeti münasebetiyle muhtelif mahallerden mevрут tebrîk telgrafları.*

REİS — Eleşkirt ve Aziziye kazalarından tebrîk telgrafları vardır. Diğerleri misillü lâzımgelen cevap Divanı Riyasetten yazılır.

3. — *Yozgad Mebusu Rıza ve Bahri Beylerin Akdağmadeni kazası teşkilâtı mülkiyesi hakkında teklifi kanunileri (2/211)*

REİS — Akdağmadeni kazasına tâbi Kônili karyesinin Akdağ kasabasının nahiyelerinden addedilmesine dair bir madde kanuniye teklif ediliyor. Yozgad Mebusu Rıza ve Bahri Beyler tarafından, alelusul Lâyiha Encümenine havale ediliyor.

4. — *Malatya Mebusu Feyzi Efendinin, Malatya'daki mensucat ve kereste fabrikalarına muavenet edilmesi hakkındaki teklifi kanunisi (2/212)*

REİS — Malatya Mebusu Feyzi Efendi dahi Malatya'daki mensucat ve kereste fabrikasının sermayesizlik yüzünden muattal kaldığından ve Hükümetten matlubatının tediyeye edilmesi lüzumuna dair beş maddelik teklifi kanunide bulunuyor. Tensib buyurursanız Lâyiha Encümenine havale edelim. Şayanı müzakere addederlerse geldiğinde Muvazenei Maliye Encümenine havale ederiz.

FEYZİ Ef. (Malatya) — Müsaade buyurursanız izahat vereyim.

5. — TAKRİRLER

1. — *Ertuğrul Mebusu Mustafa Kemal Beyin, harekâtı ahirede düşmanın ika eylediği mezalimin tetkiki için Meclisten bir heyet izamına dair tavriri*

REİS — Bu defa düşman tecavüzüne uğrayan mahallerdeki ahalinin uğradığı mezalim ve fecayii yakînen müşahade etmek üzere Meclisi Âli tarafından bir heyetin gönderilmesini rüfekadan Mustafa Kemal Bey teklif ediyor. Okunsun.

BİR MEBUS B. — Oralara arkadaşlar gitti geldi, onlara soralım.

Riyaseti Celileye

Nuru islâmiyetin meşalei füyuzatını perdei zulüm altında imha etmek hevesine düşen alçak düşmanın hücumu nagihanisi kahraman askerimizin şehamet ve azameti dindaranesi karşısında tabaveri mukavemet olamıyarak İnönü meydan muharebesinde mahvü perişan olmuş ve fakat düşmanın Bursa'dan İnönü kasabasına kadar her uğradığı mahallerde yani İnönü, Bozyük, Pazarcık, Söğüt, Bilecik, Yenişehir'de beşeriyetin kabul etmeyeceği envai mezalim ve hasarat ika eylediği istihbar edilmiş olduğundan hem miktarı hasarı tahkik ve tesbit etmek ve hem de halkın bu yüzden mâruz kaldığı elim sefaleti yakından görülerek biran evvel çaresaz olmak üzere Meclisi Âliden bir heyetin izamına karar ita buyurulmasını teklif eylerim.

Ertuğrul
Mustafa Kemal

MUSTAFA B. (Karahisarî Şarkî) — Heyeti Vekileye havale edelim.

REİS — Müsaade buyurun efendim, müzakerelere açmıyoruz. Bir heyetin gitmesini arzu ediyorsanız reyinize arz edeyim. Yahut Heyeti Vekileye havale ederiz. (Heyeti Vekileye sesleri).

MUSTAFA Kemal B. (Ertuğrul) — Efendim, ta Bursa'dan İnönü'ne kadar gelen düşman oralarda bir çok köyleri yakmış, pek çok hasarat ıka etmiş.

ZİYA HURŞİT B. (Lâzistan) — Hasaratı gördünüz mü?

MUSTAFA KEMAL B. (Devamla) — Telgraf var efendim. Köylerde hayvanat, eşya, malzeme, nukut her ne varsa alıp götürmüşlerdir. Bittabi bu meyanda mezruatı dahi almışlar gitmişler. Şimdi efendim bir Hükümet marifetiyle tahkikat icra etmek var. Fakat Hükümetten mutasarrıfa, nahiye müdürüne, kaymakama, jandarma kumandanına mesele tebliğ edilinceye kadar aylar geçecektir. Aylar geçmesi üzerine halk sefalet geçirecektir. Bendeniz rica ediyorum, Meclisi Âliden bir heyet gitsin, bunların felâketini yakından görsün. Hakiki sefalete giriftar olanlara âcilen tedbir yapılmak üzere muavenet yapılsın. Bunu bilhassa rica ederim. O zavallı halk biçare kalmıştır.

MUSTAFA SABRİ Ef. (Siirt) — Heyet orada ne yapacak?

MUSTAFA KEMAL B. (Devamla) — Heyet oraya gidecek, görecek onlara yardım edecek.

REİS — Efendim, henüz cepheden avdet eden rüfekadan ihtisaslarına dair malûmat arzu buyursanız.. (Hay hay sesleri).

HAMDİ NAMIK B. (İzmit) — Efendim, Yunan kuvvetleri Karaköy hattını tutmuş oldukları vakit bendeniz buradan yeni hareket etmiştim ve az çok malûmatı haiz olmak itibarıyla Meclisi Âlinizi biraz tenvir için o zaman bazı izahatta bulunmuştum ve hulâsa olarak şunu arz etmiş dim ki, kuvvetimiz düşman kuvvetine gerek kemiyet itibarıyla gerek mânevîyet itibarıyla faiktir. Toplarımız da aded itibarıyla ve çap itibarıyla faiktir ve demiştik ki, iki üç güne kadar düşmana katî darbenin vurulacağına sizi temin ederim. Lehülhamd Cenabı Hak ta beni tekzip etmedi. Ahval ve hâdisat bu sözlerimi teyit etti. Hattâ o zaman Heyeti Aliyeniz sözlerime itimat etmekle beraber bazı arkadaşlarımız bu sözlerimi tesliyetkâr sözlerden ibaret olmak üzere telâkki etmişlerdi.

Şimdi efendim, biz arkadaşlarla beraber buradan cepheye hareket ettik. Eskişehir'e gittik, vakit geçti. Tirenler muntazam hareket etmiyor. Eskişehirden itibaren muhtelif trenlerle hareket etmek mecburiyetinde kaldık. Kimimiz Çukurhisarına, kimimiz İnönü'ne, kimimiz Bozüyük'e çıktık. Fakat ertesi gün Bozüyük'te hepimiz birleştik. Yalnız arkadaşlarımızdan Memduh Bey süvari olmak itibarıyla süvarilere iltihak etmiş ve süvarilerle beraber gitmişti. Bozüyük'te altı arkadaş birleştik. Arabalarla

Küplü tarikiyle Bileciğe gittik. Oraya gittiğimiz zaman oraya henüz askerimiz avdet etmemişlerdi. Hattâ bu vaziyet biraz bizim için tehlikeli idi. Yalnız jandarma kumandanı, bir de (P) teşkilâtı memuru yüzbaşı Kâzım Bey gelmişti. İnönü'nün'de düşman makhur ve perişan edilmişti. İki binden fazla maktul vermişti ve tabii ondan fazla da mecruh vermişti ve onları gece arabalarla nakletmişti.

Düşman kendisinin karşısında muntazam bir ordu mevcut olduğuna kail olmıyarak geldiğini köylülere söylemiş ve demiş ki biz; karşımızda çete var zannediyorduk. Binaenaleyh her zaman olduğu gibi, iki üç saat mukavemetten sonra bunların dağılacağına kani idik; fakat karşımızda muntazam ordu gördük.. Muntazam toplar gördük. ...

Bütün askerler; bu hususta fevkalâde cesaret gösterdiği gibi bilhassa On Birinci Fırkanın düşmana indirdiği darbe, cidden şayanı takdirdir. Düşman; ricatinde fevkalâde seri bir surette kaçtığı için, islâm kasaba ve köyleri hakkında beslediği niyatı hainaneyi; maalmemnuniye söylerim, ifaya muvaffak olamamıştır. Yaptığı en büyük fenalık; nihayet; köylerde, kasabalarda tavukları toplamak olmuştur. Bütün köylerde, yollarda tavuk tüyleri görmüştük.. Hattâ; arkadaşlarımız arasında bir hâtıra olmak üzere, bu harbe Yunan'ın tavuk seferi unvanını vermiştik...

YAHYA GALİP B. (Kırşehir) — Sansarın yapacağı o idi zaten!...

HAMDİ NAMIK B. (İzmit) — Bilecik'te efendiler; lehülhamd hiç bir fenalık ıka etmemişti. Orada bilhassa banka direktörü Müsyü (Puns) isminde bir Fransız; fevkalâde insaniyetkârane hareket etmiş ve islâmlara hiç bir fenalık yaptırmamıştır ki bu zatın yaptığı insaniyeti, lisanı sitayişle, burada söylemeği, kendime vazife addederim. Çünkü; on sekiz, yirmi sene denberi Türkler arasında yaşamış, hattâ lisanı bile türkleşmiş bir Fransızdır ve vakadan bir gün evvel; Fransız generali kendini almak üzere gelmiş ve o da bu teklifi reddederek: « Ben şimdiye kadar Türklerle yaşadım, binaenaleyh hiç bir tarafa gitmeyeceğim » demiştir ve orada kalmıştır...

Bilecikten sonra efendim, arkadaşlarımızın bir kısmı Yenişehir tarıkını, biz de Pazarek tarıkını ihtiyar ederek, ertesi gün yine hepimiz İnegöl'de birleştik. Pazarek'tan ve Bozüyük'ten düşman çekildiği sırada; eşyasını naklettirmek için ahaldiden birkaç kişiyi arabalarıyla beraber götürmüş, fakat bilâhare onlara yolda tesadüf ettik; bırakmıştı...

İnegöl'de hiç bir fenalık yapmamıştır ve maalesef söylüyorum ki: İnegöl halkı bize katıyen zahir olmamışlardır. Yüzde doksanı bir cehalet göstermiş; Yunan'a - mütemayil demek

istemiyorum - fakat onlara şey etmişler ...

İnegöl'de Dördüncü Süvari Alayına iltihak ettik. orada alay kumandanı, erkânı harp binbaşısı Hüseyin Rahmi Beyle görüştüktan sonra ertesi gün düşmana bir keşfi taarruzî yapmağa karar verdik... Gece nısfilleiyiden sonra alafıranga üçte İnegöl'den hareket ettik. Bir buçuk saat mesafede bulunan Akhisar'da: süvari alayından bir bölükle beraber bir de islâm kılavuz aldık. Köyden biraz dışarı çıktıktan sonra kılavuz bizi ığfal etti. Dedi ki: düşman; şu, önümüzdeki tepededir. Orada; hayvanlardan indik, emniyet tertibatı alarak ilerledik. Fakat gece karanlıktı, yollar fena idi. İki üç saat mütemadiyen düşman o tepede, yok, bu tepede diye aradık. Halbuki orada bize kılavuzluk eden o köyün korucusu idi. Köylüler düşmanın mevakiini bildikleri halde kılavuz köyden bizi çıkarır çıkarmaz düşman şu tepede dedi, bizi bıraktı.

Nihayet şafak sökerken düşman mevzilerini gördük. Yanımızda iki otomatik tüfek vardı; birisini istimal edemedik. Çünkü bozukmuş... Otomatik tüfeğimiz ve otuz kişi kadar da neferimiz vardı. Tabii, sağımız, solumuz ve arka tarafımız tamamen açıldı.. Harbe başladık, iki saat devam etti. Alafıranga sekize on kala başladık, Ona on kala ateşe nihayet verdik. Düşman diyebilirim ki, hiç piyade ateşi yapmamıştır. Mütemadiyen mitralyöz ve top ateşi açmıştır.

HÜSREV B. (Trabzon) — Mesafe ne kadar efendim?

HAMDİ B. (Devamla) — (400 - 500) metre.. aramızda bir dere vardı. Düşman mütemadiyen grup ve imha ateşi yapmıştır... Hiç bir düşman neferi istihkâmdan başını çıkarmağa cesaret edememiştir. Binaenaleyh, bir kere düşmanın mâneviyatı fevkalâde bozuktur. Bunu firar ederken köylerde söylediği sözlerle de ispat etmiştir.

Bizim zâbitan ve efradımıza gelince efendiler; o gün de arzetmişim, zâbitlerimiz ve askerlerimiz büyük bir şevkle harbetmişlerdir ve bu bizim için itminanbahş olabilir. Hattâ zâbitandan bir zat bize dedi ki:

Böyle milletin Vekilleri gelip bizimle yan yana harbettikten sonra biz seve seve ölmeğe hâzırız...

Askerlerin yiyeceklerine baktık: yemekleri gayet güzel, elbiseleri gayet muntazam ve paraları mevcut, kuvvei mâneviyeleri mükemmel...

Binaenaleyh, bu bizim için fali hayırdır... ve eminim ki; harekâtı umumiyeye başladığımız zaman iki günde Bursaya gireceğimizi size sureti katiyede temin ederim.

Dr. FUAD B. (Bolu) — İnönü harbinde; On Birinci Fırkanın Fevkalâde yararlık gösterdiğini söylediniz. Bendeniz rica edeceğim ki: kahramanlık hususunda Dördüncü Fırka da; On Birinci Fırkadan aşağı kalmamıştır. ve 4 neü fırka da süngü hücumu yapmıştır...

HAMDİ NAMIK B. (Devamla) — 4 neü fırka, 24 neü fırka, on birinci fırka... Yani İnönüde bulunan askerlerin besaleti, her türlü tasavvurun fevkindedir... Yalnız Yunanlılar; bilhassa 11 nci Fırkadan fevkalâde yıldıkları için onu arzetmek istedim.

HÜSREV B. (Trabzon) — Fırkaların isimleri tabii zikrediliyor, yalnız fırkaların hepsi muharebeye girmemişti. Fırkaların yalnız yetişen aksamı muharebeye girmiştir... Düşman bir kaç misli faik olduğu halde; kendisinden kat kat daha az olan kuvetlerimiz düşmanı mağlup etmişlerdir. Harbe yalnız fırkaların isimleri girmiştir, kısmı küllisi geride kalmıştır.

SALİH Ef. (Erzurum) — Hamdi Bey bir şey soracağım size, rica ederim. Askerlik... (Gürültüler) Siz dediniz ki, Yunan mezalim yapmadı.

HAMDİ NAMIK B. (İzmit) — Yapmağa vakit bulamadı...

SALİH Ef. (Devamla) — Vesaik cebimdedir. Size göstereceğim: Lefkede bulunan rumlar Yunan ordusuna iltihak etti ve oradaki islâmlara envai mezalimi yaptı ve sonra da Yunan ordusuyle kaçtılar... Evlerin yakıldığını gözleriyle gören arkadaşlarımız vardır.

HAMDİ NAMIK B. (İzmit) — Müsaade buyurun, rica ederim. Bu mesele hakkında, beyefendinin sorduğu sual için bir celse hafiye yaparız. Orada izahat veririm. Çünkü malûmatları yanlışdır. . . (Müzakere kâfi sesleri).

REİS — Efendim cepheye giden rüfekanın ihsasatını dinledik. Bunun için şimdi müzakere açmıyoruz.

MUSTAFA KEMAL B. (Ertuğrul) — Müsaade buyurun efendim Askerlerimizin şecaat ve besaletini inkâr edecek hiç bir fert yoktur. Fakat mesele yalnız Yunanlıların ika ettiği mezalimin tahkiki ve halkımızın mâruz kaldığı felâketlerin önüne geçilmesidir . . .

Bunu hiç aramıyoruz. Tavuk hırsızlığı yapmıştır diyorlar. Halbuki nasıl efendim; bendeniz aldığım telgrafta: Kasabamız rençberlerinin öküz, inek, araba, ve sair hayvanatını gasp ve yolda rast geldiklerini soydukları, istasyon binalarını yaktıkları ve haneleri yağma ettikleri zikredildiği gibi, Bozüyük'ten aldığım bir telgraf mündericatından da anladım ki: Düşman, köylerde bir çok mezalim ve hakaret yapmış ve bu yüzden mütehassıl hasarattan halk mu-tazarrrr olmuştur. Bunlar aç ve sefildir.. Bunlara ne için yardım etmiyelim. İçimizden bir heyet gitsin, bunları görsün, anlasm . . . Böyle yapmıyalım rica ederim . . .

REİS — Efendim mevzu müzakere olan takrir mucibince, oraya rüfekadan bir heyetin gitmesi ve mezalim hakkındaki tahkikat icrası teklif olunuyor. Heyetin gitmesini kabul buyuranlar . . . (Ret, ret sadaları). Heyet kabul

edilmedi. Takririn Heyeti Vekileye gitmesini arzu buyuranlar

HÜSREV B. (Trabzon) — Müsaade buyurun efendim. Takrirdede esaslı bir nokta vardır. Ordu kumandanları vazifelerini yapar . . . Heyeti Vekileye giderse tabii fena olmaz . . .

REİS — Heyeti Vekileye havalesini kabul buyuranlar lütfen ellerini kaldırsınlar . . . Heyeti Vekileye havale edildi. . .

4. — TEZKERELER

1. — *Şûrayı Devlet makamına kaim olacak Heyet hakkındaki kanun lâyhasının süratle müzakere edilmesine dair B. M. Meclisi Riyaseti tezkeresi*

REİS — Şûrayı Devlet makamına kaim olacak heyet hakkındaki kanunun süratle müzakeresine dair Heyeti Vekile Riyasetinden mevruz tezkere var. Zaten o kanun ruznamemizdedir. Fırsat

buldukça, diğerlerine takdimen müzakere ederiz. Evrakı varidemiz de bitmiştir.

Rüfekadan bir zat bir teklifte bulunuyor. Tabedilen levayih kanuniye, müzakere edileceği gün tevzi edilsin; zayı oluyor diyor . . . Fakat malûmu âliniz; nizamnamemiz mucibince levayih mümkünse 15 gün evvel tevzi olunur ki; onun üzerinde tetkikat ve tetebbüatı ilmiyeye vakit bulunsun . . . Bunun için Heyeti Celilenize tevdi edilen lâyihai kanuniyeleri, matbaadan çıktıkça tevzi etmek asıldır. Ondan sonra ne vakit sırası gelirse o zaman müzakereye almır . . . Takrir; nizamname ile tearuz teşkil ettiği için okumuyorum.

Ruznamei müzakerata geçmezden evvel bazı mesail hakkında hafi bir celse akdini, Müdafai Milliye Vekâleti teklif ediyor. Teklifi reyinize arz etmek için evvelâ salonu tahliye lâzımdır. (Salon ketebe ve samiinden tecrit olunarak celse hafiye başlanmıştır).

(İkinci, üçüncü celseler hafidir.)